

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت تنظیم گری و نظارت

مرکز تنظیم گری

مدیریت کل تنظیم مقررات

دستورالعمل تسهیلات و تعهدات کلان

مؤسسات اعتباری

(مصوب کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری)

تابستان ۱۴۰۴

اداره مطالعات و مقررات

گروه مطالعاتی مقررات بانکی

بسمه تعالی

« دستور العمل تسهیلات و تعهدات کلان »

با استناد به بند (۴) ماده (۳۴) قانون پولی و بانکی کشور، ماده (۲۰) قانون بانک مرکزی، تبصره (۱) ذیل ماده (۵) قانون اصلاح قانون اجرای سیاست‌های اصل (۴۴) قانون اساسی و با هدف امکان تخصیص منابع بانکی به تعداد بیشتری از آحاد جامعه، تنوع بخشی بیشتر به سبد اعتباری مؤسسات اعتباری و به حداقل رساندن زیان‌های ناشی از تمرکز منابع مؤسسات اعتباری، « دستور العمل تسهیلات و تعهدات کلان » را که از این پس به اختصار « دستور العمل » نامیده می‌شود، به شرح ذیل تدوین می‌شود:

فصل اول - تعاریف

ماده ۱- در این دستور العمل عناوین ذیل به جای عبارت‌های مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱-۲- مؤسسه اعتباری: اشخاص حقوقی که با مجوز بلنک مرکزی یا به موجب قانون، تحت عنوان «بلنک» یا «مؤسسه اعتباری غیربانکی» به انجام عملیات بانکی مبادرت می‌نمایند.

۱-۳- شعبه بانک خارجی: واحد عملیاتی از یک بانک خارجی که مطابق با ضوابط مربوط در جمهوری اسلامی ایران فعالیت دارد.

۱-۴- گروه هم‌ریسک (ذینفع واحد): به شخص یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به طور مستقل یا بیش از یک شخص حقیقی یا حقوقی اطلاق می‌شود که مطابق مفاد این دستور العمل دارای روابط مالی، خویشاوندی (سببی یا نسبی)، نیابتی یا مدیریتی با یکدیگر می‌باشند.

۱-۵- سرمایه لایه یک: سرمایه لایه یک پس از کسر تعدیلات نظارتی مربوط مطابق با ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در ارتباط با محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری؛

۱-۶- تسهیلات و تعهدات کلان: مجموع خالص تسهیلات و تعهدات اعطا/ایجاد شده به/برای هر گروه هم‌ریسک

که میزان آن حداقل معادل ۵ درصد سرمایه لایه یک مؤسسه اعتباری باشد. این حد برای شعبه بانک

خارجی، ۳ درصد مجموع دارایی‌های شعبه می‌باشد.

۱-۷- واحد تابعه: شخص حقوقی است که بیش از ۵۰ درصد سهام و یا سرمایه دارای حق رای آن به طور

مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به یک شخص است.

۱-۸- واحد وابسته: شخص حقوقی است که حداقل ۲۰ درصد و حداکثر ۵۰ درصد سهام یا سرمایه دارای حق

رای آن به طور مستقیم و یا غیرمستقیم متعلق به یک شخص است.

۱-۹- خویشاوند سببی و نسبی: اقارب نسبی و سببی طبقه اول یا درجه یک از طبقه دوم مطابق ماده ۱۰۳۲ قانون

مدنی عبارتند از:

بند یک: طبقه اول- پدر، مادر، اولاد و اولاد اولاد.

بند دو: درجه یک از طبقه دوم- اجداد، برادر و خواهر.

اقارب سببی مطابق ماده ۱۰۳۳ قانون مدنی: همسر و اقارب همسر مطابق بندهای یک و دو فوق‌الذکر؛

۱-۱۰- هیأت عامل: مدیرعامل، قائم مقام و معاونین مدیر عامل مؤسسه اعتباری؛

۱-۱۱- تسهیلات: ملننده طلب مؤسسه اعتباری (اعم از ریالی و ارزی) ناشی از فراهم کردن منابع مالی مورد نیاز

متقاضیان در چارچوب عقود مندرج در فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) (شامل اصل، سود دریافتی،

وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین دریافتی، خسارات و سایر هزینه‌های مترتبه) و سایر مطالبات مؤسسه اعتباری از

اشخاص بابت ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها. برخی از مصادیق تسهیلات موضوع این بند

مشمول بر موارد زیر است:

- تسهیلات اعطایی به اشخاص (به استثنای مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم)؛

- تسهیلات اعطایی به سایر مؤسسات اعتباری؛

- بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده؛
 - بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده؛
 - بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده؛
 - بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی و بروات مدت‌دار؛
 - اموال و خدمات در جریان برای اعطای تسهیلات؛
 - بدهی مشتریان در حساب بدهکاران موقت؛
 - بدهکاران بابت بروات اسنادی پرداخت شده؛
 - بدهکاران بابت تسهیلات اعطایی از محل حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی؛
 - بدهکاران بابت تسهیلات اعطایی از محل منابع خارجی (فاینانس، ری‌فاینانس و ...)
 - بدهکاران بابت اوراق مشارکت و صکوک پرداخت شده؛
 - بدهکاران بابت ابزارهای مالی تأمین زنجیره تولید.
- ۱-۱۲- تعهدات: مانده اقلام زیر خط صورت وضعیت مالی (ترازنامه) مؤسسه اعتباری ناشی از انجام آن دسته از اقدامات و اریه خدمات‌بانکی که مؤسسه اعتباری به موجب قرارداد منعقد با مشتری، متعهد به انجام آن‌ها می‌باشد. برخی از تعهدات موضوع این بند به شرح زیر است:
- تعهدات مشتریان بابت انواع اعتبارات اسنادی؛
 - تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌ها و پذیرش‌های صادره؛
 - تعهدات مشتریان بابت کارت‌های اعتباری؛
 - تضمین اوراق مشارکت صادره و تعهدات بابت مانده سهام پذیره‌نویسی شده؛
 - تعهدات بابت قراردادهای منعقد؛
 - تعهدات بابت تسهیلات اعطایی از محل منابع حساب ذخیره ارزی و صندوق توسعه ملی؛

- تعهدات بابت تسهیلات اعطایی از محل منابع خارجی (فاینانس، ریفاینانس و ...)
- تعهدات بابت اعتبار اسنادی و ضمانت نامه‌های سایر مؤسسات اعتباری؛
- تعهدات مشتریان بابت ابزارهای مالی زنجیره تأمین مالی تولید.

فصل دوم - گروه هم‌ریسک

ماده ۲- مؤسسه اعتباری موظف است در اعطای تسهیلات یا ایجاد تعهدات به اشخاص، نسبت به شناسایی گروه هم‌ریسک اقدام نماید. اهم مصادیق گروه هم‌ریسک به شرح زیر می‌باشد:

۲-۱- شخص حقیقی یا حقوقی به طور مستقل؛

۲-۲- اشخاص حقیقی دارای روابط خویشاوندی سببی و نسبی؛

۲-۳- اشخاص حقیقی و یا حقوقی دارای روابط مالی، شامل:

۲-۳-۱- مجموعه شخص حقیقی و واحد(های) تابعه و یا وابسته به وی و یا خویشاوند سببی و نسبی وی؛

۲-۳-۲- مجموعه شخص حقوقی، واحد(های) تابعه و یا وابسته آن و واحدهایی که شخص حقوقی، واحد تابعه یا وابسته آنهاست؛

۲-۴- اشخاص حقوقی دارای روابط مدیریتی، شامل:

۲-۴-۱- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که حداقل بیش از نیمی از اعضای هیأت مدیره آنها مشترک باشد؛

۲-۴-۲- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگری که رئیس هیأت مدیره آنها مشترک باشد.

۲-۴-۳- شخص حقوقی با شخص حقوقی دیگر که هر دو واحد تابعه و یا وابسته یک شخص حقوقی می‌باشند؛

۲-۴-۴- مجموعه شخص حقوقی و شخص حقیقی که وی و یا خویشاوند سببی و نسبی وی در آن

شخص حقوقی عضو هیأت مدیره و یا مدیرعامل باشند؛

تبصره - در مورد بند ۲-۴-۱ این ماده، معیار گروه هم‌ریسک محسوب شدن، بیش از نیمی از اعضای

هیأت مدیره مشترک شخص حقوقی متقاضی دریافت تسهیلات یا ایجاد تعهدات می‌باشد.

۲-۵- اشخاص دارای روابط نیابتی، شامل: شخص حقیقی یا حقوقی با شخص یا اشخاص دیگر که از طریق روابط نمایندگی

قراردادی، قانونی یا قضایی و یا سایر روابط نیابتی می‌باشند؛

تبصره ۱ - نماینده قانونی، نمایندگی به موجب قانون نظیر ولی قهری، نماینده قراردادی، نمایندگی به موجب قرارداد

نظیر وکیل و نماینده قضایی، نمایندگی به موجب رأی مرجع قضایی صالح نظیر قیم، از مصادیق روابط نمایندگی

محسوب می‌شوند.

تبصره ۲ - سایر روابط نیابتی که به تشخیص مؤسسه اعتباری در بردارنده هر نوع منافع مادی مشترک باشند از

مصادیق مندرج در بند (۵-۲) محسوب می‌شوند.

۲-۶- سایر مصادیق: روابط دیگری که به تشخیص بانک مرکزی، ماهیتاً مشابه مصادیق مذکور در ردیف‌های (۲) -

(۳) الی (۲-۵) این ماده باشند.

فصل سوم - حدود و نحوه محاسبات تسهیلات و تعهدات

ماده ۳- در محاسبه حدود مقرر تسهیلات و تعهدات موضوع این دستورالعمل تسهیلات و تعهدات اعطا/ایجاد شده از طریق

شعب مؤسسات اعتباری در خارج از کشور نیز لحاظ می‌گردد.

ماده ۴- برای محاسبه خالص تسهیلات، سود آتی تسهیلات اعطایی، مانده وجوه دریافتی مضاربه حداکثر تا سقف اصل

تسهیلات اعطایی مضاربه و مانده حساب مشترک مشارکت مدنی حداکثر تا سقف اصل تسهیلات اعطایی مشارکت

مدنی کسر می‌شود. برای محاسبه خالص تعهدات نیز لازم است پیش دریافت نقدی اخذ شده بابت اعتبارات

اسنادی و سپرده نقدی ضمانتنامه از میزان تعهدات کسر گردد.

ماده ۵- برای محاسبه مجموع خالص تسهیلات و تعهدات مربوط به هر گروه هم‌ریسک، مبلغ تسهیلات با ضریب یک و مبلغ تعهدات با اعمال ضرایب مندرج در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در ارتباط با محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری لحاظ می‌شود.

ماده ۶- در مورد شرکت‌هایی که مؤسسه اعتباری، مالک تمام یا بخشی از سهام آن‌ها می‌باشد، بهای تمام شده سهام مزبور نیز در محاسبه مجموع خالص تسهیلات و تعهدات مربوط به آن‌ها منظور می‌شود.

ماده ۷- در اعطای تسهیلات یا ایجاد تعهدات برای اشخاص متقاضی تسهیلات کلان که هم‌زمان مشمول حدود مقرر در «دستورالعمل تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط» و «دستورالعمل تسهیلات و تعهدات کلان» می‌باشند، ابتدا باید رعایت حد فردی مقرر در «دستورالعمل تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط» برای اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات توسط مؤسسات اعتباری مورد کنترل واقع گردد.

ماده ۸- حداکثر مجموع خالص تسهیلات و تعهدات به هر گروه هم‌ریسک نباید از ۲۰ درصد سرمایه لایه یک مؤسسه اعتباری تجاوز نماید.

تبصره - حد مذکور در این ماده برای شعبه بانک خارجی، ۵ درصد مجموع دارایی‌های شعبه می‌باشد.

ماده ۹- حداکثر مجموع خالص تسهیلات و تعهدات کلان در هر مؤسسه اعتباری، ۱۰ برابر سرمایه لایه یک آن مؤسسه اعتباری می‌باشد.

تبصره - حد مذکور در این ماده برای شعبه بانک خارجی، ۶۰ درصد مجموع دارایی‌های شعبه می‌باشد.

تبصره ۲- بانک مرکزی می‌تواند برای بانک‌های سیستمی، حد فردی و جمعی موضوع این دستورالعمل را تعدیل نماید.

ماده ۱۰- در آن دسته از مؤسسات اعتباری که کفایت سرمایه آن‌ها منفی باشد، تا زمان حصول حد مقرر در ضوابط موضوعه، اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات کلان ممنوع بوده و مؤسسات اعتباری مذکور صرفاً مجاز به اعطای تسهیلات خرد مطابق حدود ابلاغی بانک مرکزی هستند.

ماده ۱۱- بانک مرکزی مجاز است در مورد آن دسته از مؤسسات اعتباری که نسبت کفایت سرمایه آنها مثبت بوده ولی کمتر از حد مقرر در ضوابط ابلاغی بانک مرکزی ناظر بر محاسبه سرمایه نظارتی و نسبت کفایت سرمایه باشد، تا زمان حصول حد مقرر در ضوابط مذکور، اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات را محدود به اعطای تسهیلات خرد مطابق حدود ابلاغی بانک مرکزی نماید.

ماده ۱۲- نحوه محاسبه حد فردی و جمعی تسهیلات و تعهدات کلان برای تمامی انواع مؤسسات اعتباری تابع این دستورالعمل می باشد و حدود مقرر برای انواع مؤسسات اعتباری تابع دستورالعمل های تأسیس، فعالیت، نحوه اداره و نظارت بر انواع مؤسسات اعتباری خواهد بود.

ماده ۱۳- در مواردی که میزان تسهیلات مورد تقاضای یک گروه هم ریسک بیش از حدود تعیین شده در این دستورالعمل باشد، مؤسسه اعتباری می تواند با رعایت حدود مقرر، از روش اعطای تسهیلات به صورت مشترک (سندیکایی، کنسرسیومی و یا روش های مشابه) استفاده نماید.

فصل چهارم - موارد استثناء

ماده ۱۴- تسهیلات و تعهداتی که وثیقه آنها دارایی های نقد و شبه نقد (اعم از ریالی و ارزی) نظیر مسکوکات و شمش طلا، سپرده قرض الحسنه پس انداز، سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت، سپرده سرمایه گذاری بلندمدت و یا گواهی سپرده سرمایه گذاری عام و یا خاص، اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط دولت جمهوری اسلامی ایران یا بانک مرکزی در چهارچوب ضوابط موضوعه باشد، مشروط بر اینکه ارزش وثایق مذکور حداقل معادل ۱۰۰ درصد مانده اصل، فواید مترتبه/سود و وجه التزام تاخیر تادیه دین (حسب مورد) تسهیلات و تعهدات در مقاطع ارائه گزارش موضوع ماده ۲۸- این دستورالعمل باشد؛ تا ۸۵ درصد مانده اصل تسهیلات و ۸۵ درصد مانده تعدیل شده تعهدات آنها مطابق مفاد ماده ۵- این دستورالعمل مستثنی می گردد.

ماده ۱۵- تسهیلات و تعهداتی که وثیقه آنها اوراق بهادار منتشره و یا تضمین شده توسط اشخاص حقوقی دولتی، شهرداری ها و یا سایر نهادهای عمومی غیردولتی و یا سایر دولت ها باشد، مشروط بر اینکه ارزش وثایق مذکور حداقل معادل ۱۵۰ درصد مانده اصل، سود/فواید مترتبه و وجه التزام تاخیر تادیه دین (حسب مورد) تسهیلات و

تعهدات در مقاطع ارائه گزارش موضوع ماده ۲۸- این دستورالعمل باشد، تا ۲۵ درصد مانده اصل تسهیلات و ۲۵ درصد مانده تعدیل شده تعهدات آنها مطابق ماده ۵- از رعایت حدود مندرج در مفاد این دستورالعمل مستثنی می‌باشد.

ماده ۱۶- برای محاسبه ارزش وثایق، باید ارزش بازار وثایق در مقاطع ارائه گزارش موضوع ماده ۲۸- این دستورالعمل، لحاظ گردد.

تبصره - در صورتی که ترکیبی از وثایق وجود داشته باشد، ارزش وثایق مأخوذه (H) با استفاده از میانگین موزون وثایق طبق فرمول زیر محاسبه می‌گردد:

$$H = \sum_{i=1}^N w_i H_i$$

H_i : ارزش بازار وثیقه i ام؛

w_i : ارزش بازار وثیقه i ام نسبت به مجموع ارزش بازار کل وثایق؛

ماده ۱۷- تسهیلات از محل منابع صندوق توسعه ملی و منابع خارجی (فاینانس، ریفاینانس و ...) مشروط به رعایت کامل توجیهات فنی، مالی و اقتصادی توسط بانک‌های عامل برای طرح‌های غیردولتی، از رعایت حدود مندرج در مفاد این دستورالعمل مستثنی می‌باشد.

ماده ۱۸- مطالبات موسسه اعتباری ناشی از فروش نسبه اموال مازاد موسسه به مشتریان، در قالب عقد اجاره به شرط تملیک یا فروش اقساطی، تا سقف ۵۰ درصد اصل مبلغ مطالبه، با رعایت مفاد ماده ۵-، از رعایت حدود مندرج در مفاد این دستورالعمل مستثنی می‌باشد.

ماده ۱۹- چنانچه بانک مرکزی تشخیص دهد هریک از مؤسسات اعتباری در رابطه با اعطا/ ایجاد تسهیلات/ تعهدات کلان از موضوع استثنائات مندرج در این دستورالعمل سوء استفاده نموده‌است، می‌تواند استثنائات را در هر مورد لغو نماید.

فصل پنجم - الزامات کنترل داخلی

ماده ۲۰- اعطا یا ایجاد هرگونه تسهیلات و تعهدات به گروه هم‌ریسک که موجب قرارگرفتن خالص تسهیلات و تعهدات گروه مزبور در شمول تسهیلات و تعهدات کلان شود، باید به همراه گزارشی شامل اظهار نظر مدیر ارشد ریسک و معاونت مدیرعامل در امور اعتباری مؤسسه اعتباری درخصوص رعایت و یا عدم رعایت مفاد و حدود مقرر در این دستورالعمل، به تصویب هیأت مدیره مؤسسه اعتباری برسد.

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری موظف است، نسبت به طراحی و ایجاد ساز و کارهای کنترلی و گزارشگری سامانه‌ای براساس آخرین ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در این زمینه، برای حصول اطمینان از حسن اجرای این دستورالعمل و ارایه گزارش‌های لازم اقدام نماید و با اعمال قواعد و فرایندهای مورد نظر بانک مرکزی در سامانه‌های داخلی خود و دسترسی به ارکان اعتباری تصمیم‌گیرنده در مؤسسه اعتباری، از عدم پرداخت تسهیلات کلان یا پذیرش تعهدات کلان بدون رعایت حدود و دستورالعمل‌های مربوط اطمینان حاصل نماید.

ماده ۲۲- مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق)، موظف است گزارش‌های مربوط به رعایت مفاد این دستورالعمل را حداقل هر سه ماه یک بار به کمیته رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) ارایه نموده و پس از تایید در کمیته یاد شده، مراتب را در هیأت مدیره برای تصویب یا تصمیم‌گیری در خصوص اقدامات لازم، گزارش نماید و یک نسخه از مصوبه هیأت مدیره را، به مدیریت کل نظارت بانکی بانک مرکزی ارسال نماید.

ماده ۲۳- هیأت مدیره مؤسسه اعتباری موظف است به منظور شناسایی و ثبت کلیه تسهیلات و تعهدات کلان و تغییرات پس از آن و همچنین پایش چنین تسهیلات و تعهداتی از حیث انطباق با سیاست‌های اعتباری مؤسسه اعتباری، دستورالعمل جامعی متضمن رویه‌های اداری و حسابداری و ساز و کارهای کنترل داخلی مناسب، تصویب و برای اجرا به هیأت عامل مؤسسه اعتباری ابلاغ نماید. دستورالعمل مزبور باید به گونه‌ای تدوین شده باشد که هرگونه روابط جدید بین اشخاص را در جهت شناسایی گروه هم‌ریسک، پایش نماید.

ماده ۲۴- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است به منظور حسن اجرای این دستورالعمل و الزامات کنترل داخلی بلافاصله پس از ابلاغ این دستورالعمل، نسبت به اقدامات لازم از جمله تدوین و تصویب دستورالعمل اجرایی داخلی

مشمول بر سازمانی مسئول انجام کار، شرح وظایف آن، روش‌های انجام کار، نحوه ارتباط، تبادل و گردش اطلاعات مابین واحدهای سازمانی و... اقدام نماید.

ماده ۲۵- هیأت عامل مؤسسه اعتباری موظف است حداقل موارد زیر را در شرح وظایف واحد سازمانی موضوع این دستورالعمل مقرر نماید:

۱-۲۵- ایجاد یک بانک اطلاعاتی حاوی اطلاعات مربوط به گروه هم‌ریسک حداقل شامل مشخصات هر گروه هم‌ریسک، مانده تسهیلات و تعهدات مربوط به هر گروه هم‌ریسک، نوع روابط اشخاص مشمول گروه هم‌ریسک و تسهیلات و تعهدات مستثنی از حدود مقرر، نرخ سود و کارمزد، مدت بازپرداخت، نوع وثیقه و دوره تنفس؛

۲-۲۵- برقراری امکان دسترسی مدیر ارشد ریسک، معاون مدیرعامل در امور اعتباری مؤسسه اعتباری و سایر مراجع ذی‌ربط مؤسسه اعتباری به بانک اطلاعاتی موضوع بند (۱-۲۵)

ماده ۲۶- شعب، واحدهای اعتباری یا سایر مراجع ذی‌ربط مؤسسه اعتباری مکلفند پیش از اعطا/ایجاد هرگونه تسهیلات و تعهدات، علاوه بر استعلام از «سامانه متمرکز اطلاعات تسهیلات و تعهدات در بانک مرکزی، اطلاعات مربوط به گروه هم‌ریسک را از واحد سازمانی موضوع این دستورالعمل، استعلام نمایند.

فصل هفتم- الزامات گزارش‌دهی

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری مکلف است پس از راه‌اندازی سامانه روابط اشخاص فرم‌های تکمیل شده ابلاغی بانک مرکزی در خصوص گروه هم‌ریسک را از متقاضی تسهیلات یا تعهدات اخذ نماید.

ماده ۲۸- مؤسسه اعتباری موظف است تمامی اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهداتی را که مطابق مفاد این دستورالعمل به عنوان تسهیلات و تعهدات کلان محسوب می‌شوند (اعم از موارد مستثنی و غیر مستثنی)، در مقاطع زمانی ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، به شیوه‌ای که بانک مرکزی اعلام خواهد نمود، به آن

بانک گزارش نماید. اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهدات مزبور باید حداقل شامل هرگونه تغییر در مانده آن‌ها، اطلاعات مربوط به گروه هم‌ریسک، نوع و میزان وثایق دریافتی باشد.

ماده ۲۹- چنانچه بنا به دلایل قهری؛ از جمله عدم بازپرداخت تسهیلات و یا ایفای تعهدات از سوی گروه هم‌ریسک، ایجاد روابط جدید میان اشخاص و همچنین کاهش سرمایه لایه یک مؤسسه اعتباری، حدود مقرر در این دستورالعمل نقض شود، مؤسسه اعتباری موظف است از اعطا/ ایجاد هرگونه تسهیلات و تعهدات جدید به گروه هم‌ریسک مزبور تا زمان تطبیق خود با حدود تعیین شده خودداری نماید.

تبصره ۵- مؤسسه اعتباری باید در گزارشگری تسهیلات و تعهدات کلان به بانک مرکزی- موضوع ماده ۲۸-)، چنین مواردی را به طور مستقل گزارش نماید. گزارش مزبور باید حداقل شامل اطلاعات مربوط به تسهیلات و تعهداتی که منجر به نقض حدود شده است، گروه هم‌ریسک مربوط، میزان تخطی و تاریخ وقوع تخطی باشد.

ماده ۳۰- در اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات به صورت مشترک (سندیکایی، کنسرسیومی و یا روش‌های مشابه)، هر یک از مؤسسات اعتباری مشارکت‌کننده باید تسهیلات و یا تعهدات مزبور را به میزان سهم خود گزارش نمایند.

ماده ۳۱- مؤسسه اعتباری علاوه بر ارسال گزارش موضوع ماده ۲۸- این دستورالعمل، موظف است سامانه‌های عملیاتی خود را مطابق الگوی ابلاغی بانک مرکزی به گونه‌ای تنظیم نماید که صورت تفصیلی تسهیلات و تعهدات کلان به همراه نرخ سود و وثایق دریافتی در هر مورد، به تفکیک جاری، سررسید گذشته، معوق، مشکوک‌الوصول و امهال شده و هرگونه تغییر مانده تسهیلات و تعهدات کلان بلافاصله و به صورت برخط برای بانک مرکزی و کلیه اعضای هیأت مدیره، هیأت عامل و مدیران واحدهای سازمانی ذی‌ربط قابل مشاهده باشد.

ماده ۳۲- بانک مرکزی موظف است با استفاده از اطلاعات دریافتی از مؤسسات و سایر اطلاعات دریافتی، مانده تسهیلات و تعهدات کلان هر گروه هم‌ریسک را به تفکیک اشخاص، به همراه نرخ سود، مدت بازپرداخت، دوره تنفس، وضعیت بازپرداخت (جاری، سررسید گذشته، معوق یا مشکوک‌الوصول) و نوع و میزان وثیقه دریافت شده، در مقاطع فصلی از طریق پایگاه اطلاع‌رسانی خود در دسترس عموم قرار داده و به‌روزرسانی نماید.

فصل هشتم- سایر الزامات

ماده ۳۳- مؤسسه اعتباری نباید به آن دسته از گروه هم‌ریسکی که بیش از حدود مقرر در این دستورالعمل برای آن‌ها تسهیلات و یا تعهدات اعطا/ایجاد گردیده، تسهیلات و یا تعهدات جدید اعطا/ایجاد نماید.

ماده ۳۴- واحد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسه اعتباری، در اجرای «دستورالعمل رعایت قوانین و مقررات در مؤسسات اعتباری» موظف است؛ به عنوان مرجعی برای پاسخ‌گویی به استعلامات واحدهای داخلی مؤسسه اعتباری، رهنمودهای لازم را به منظور اجرای صحیح قوانین و مقررات و مفاد این دستورالعمل، در جهت رفع ابهامات احتمالی واحدهای ذی‌ربط مؤسسه اعتباری و کارکنان مربوطه ارایه نماید.

ماده ۳۵- تخطی از مفاد این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در قانون بانک مرکزی و سایر قوانین و مقررات مربوط و اعمال محدودیت در دسترسی مؤسسه اعتباری متخلف به سامانه‌های بانک مرکزی از جمله سامانه سمات می‌گردد.

ماده ۳۶- در صورت اعطای/ایجاد تسهیلات و تعهدات کلان بدون رعایت مفاد این دستورالعمل، علاوه بر موارد فوق، بانک مرکزی حسب مورد، صلاحیت مدیر عامل، معاون مدیر عامل در امور اعتباری و مدیر ارشد ریسک و یا مدیر ارشد رعایت قوانین و مقررات (تطبیق) مؤسسه اعتباری را به منظور تصمیم‌گیری در خصوص ادامه فعالیت در مؤسسه اعتباری در چارچوب قوانین و مقررات مورد بررسی قرار می‌دهد. در صورت لغو تائیدیه صلاحیت، تصدی سمت و عضویت در کمیته‌های حاکمیتی توسط ایشان در مؤسسه اعتباری ذی‌ربط و نیز سایر مؤسسات اعتباری تا یک سال ممنوع خواهد بود.

«آیین‌نامه تسهیلات و تعهدات کلان» موضوع بخشنامه شماره ۹۲/۲۴۲۵۵۳ مورخ ۱۳۹۲/۸/۱۶ که قبلاً در هزار و صد و شصت و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۲/۸/۷ شورای پول و اعتبار به تصویب رسیده بود، با اعمال اصلاحاتی به شرح مندرج در متن، تحت عنوان «دستورالعمل تسهیلات و تعهدات کلان» در ... ماده و ... تبصره، در ... جلسه مورخ ... «هیأت عالی» به تصویب

رسید و طبق مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۰۵/۱۶، لازم‌الاجرا است. کلیه مصوبات قبلی شورای پول و اعتبار، مغایر با مفاد این دستورالعمل از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این دستورالعمل منسوخ می‌باشد.

پیش‌نویس غیر قابل استناد